

2023-11-25

TJÄNSTESKRIVELSE

Dnr: SOCN-2023-00488

Revisionskrivelse och revisionsrapport 9, 2023 – granskning av interna kontroller kopplat till risken för fusk med assistansersättning

Yttrande till kommunfullmäktiges revisorer

Förslag till beslut

Socialnämnden antar föreslaget yttrande över revisorernas granskning av interna kontroller kopplat till risken för fusk med assistansersättning.

Sammanfattning av ärendet

Ernst and Young, EY, har på uppdrag av Nacka kommuns revisorer granskat kommunens interna kontroller kopplat till risken för fusk med assistansersättning. Revisorernas övergripande bedömning är att socialnämnden inte fullt ut har säkerställt att kontrollsystemen är effektiva för att förebygga, upptäcka och utreda fusk med assistansersättning. I granskningen presenteras åtgärder som socialnämnden rekommenderas att genomföra för att säkerställa att det finns tillräckliga förutsättningar för att upptäcka assistansfusk. Åtgärderna berör framtagande av rutiner kring handlägningsprocessen av personlig assistans och utbetalningar av ersättningar, att kunskapen om assistansfusk och otillbörlig påverkan behöver stärkas samt att stärka samverkan med externa aktörer. I flera av de åtgärder som revisorerna föreslår pågår det redan idag ett arbete. Ytterligare åtgärder är planerade utifrån revisorernas rekommendationer.

Ärendet

Innehållet i revisionsgranskningen i korthet samt revisorernas rekommendationer

Ernst and Young, EY, har på uppdrag av Nacka kommuns revisorer granskat kommunens interna kontroller kopplat till risken för fusk med assistansersättning. Syftet med granskningen har varit att bedöma om socialnämnden säkerställt en tillräcklig intern kontroll för att förebygga, upptäcka och utreda välfärdsbrott i verksamheten samt att undersöka i vilken utsträckning kommunens kontrollsystem är tillräckligt för att förhindra välfärdsbrott inom det granskade området.

Granskningen visar att det i grunden finns goda förutsättningar att upptäcka fusk med assistansersättning i befintliga arbetsätt med rättssäker handläggning, regelbundna uppföljningar samt noggrannhet med underlag som styrker behov. Socialnämnden behöver dock säkerställa att det finns tillräckliga förutsättningar att upptäcka assistansfusk i form av resurser, kompetens och stöd. Revisorernas övergripande bedömning är socialnämnden inte fullt ut har säkerställt att kontrollsystemen är effektiva för att förebygga, upptäcka och utreda fusk med assistansersättning.

Socialnämnden rekommenderas att:

- Säkerställa att risken för assistansfusk dels inkluderas i introduktionen av nyanställda, dels ingår i ordinarie utbildningsplan.
- Säkerställa att information om regelverk, riskanalyser och kontroller sprids till berörda medarbetare på ett ändamålsenligt sätt, samt att det finns dokumenterade rutiner, vägledningar och checklistor för att minska personberoendet.
- Stärka den externa samverkan med statliga myndigheter, så som Polisen och Försäkringskassan, i syfte att underlätta enhetens arbete med att förebygga, upptäcka och utreda assistansfusk.
- Genomföra riskbedömning av handlägg- och utbetalningsprocessen beträffande var eventuella risker är störst och utveckla anpassade kontroller baserat på denna.
- Stärka kontrollen i samband med fakturagranskning och granskning av sjuklönekostnader genom att implementera en fördjupad kontroll av inskickade tidrapporter, samt säkerställa tillräckliga dokumenterade rutiner för detta.
- Säkerställa att det upprättas en rutin eller process för återkrav av assistansersättning.
- Säkerställa att risken för otillbörlig påverkan mot utredande handläggare och andra medarbetare inkluderas i rutinen för hot och våld.

Säkerställa att risken för assistansfusk dels inkluderas i introduktionen av nyanställda, dels ingår i ordinarie utbildningsplan.

För att säkerställa att nyanställda får information om assistansfusk ska det lyftas in i befintlig introduktionsplan för berörda handläggare. Risken för assistansfusk läggs in i befintlig checklista och utredningsrutin i kvalitetsledningssystemet.

Säkerställa att information om regelverk, riskanalyser och kontroller sprids till berörda medarbetare på ett ändamålsenligt sätt, samt att det finns dokumenterade rutiner, vägledningar och checklistor för att minska personberoendet.

Berörda medarbetare uppdateras om aktuella regler och rutiner samt risker regelbundet. Medarbetare får redan idag löpande ta del av omvärldsbevakningar i form av exempelvis utbildningar i LSS, juridisk handledning och riktade utbildningssatsningar. Gruppchef ansvarar för att rutiner och checklistor för handläggning av assistans uppdateras för att säkerställa att kompetensen kring att upptäcka, förebygga och utreda assistansfusk inte är bundet till den utredande handläggarens erfarenhet.

Stärka den externa samverkan med statliga myndigheter, så som Polisen och Försäkringskassan, i syfte att underlätta enhetens arbete med att förebygga, upptäcka och utreda assistansfusk.

Redan idag har kommunen upparbetade kontakter för extern samverkan och frågan om assistansfusk lyfts redan i befintliga samverkansstrukturer. Kommunen har regelbunden kontakt med Försäkringskassan för att utbyta information och samverka kring misstanke om assistansfusk och förändrade behov hos assistans kunder. Vidare har kommunen även en upparbetad kontakt med Polisen kring andra frågor där det är naturligt att framöver även lyfta frågor kring assistansfusk. Kommunen har även en anställd säkerhetsstrateg som rådfrågas vid behov och som också har en upprättad samverkan med Polisen. Utöver detta finns kontakter med andra kommuner via Södertörnsnätverket där erfarenhetsutbyte kring välfärdsbrottslighet sker och personlig assistans är en av insatserna som lyfts där.

Genomföra riskbedömning av handläggare- och utbetalningsprocessen beträffande var eventuella risker är störst och utveckla anpassade kontroller baserat på denna.

Gruppchef behöver säkerställa att de ekonomiadministratörer som hanterar fakturor har kompetens att upptäcka felaktigheter samt ha upparbetade rutiner för när avvikelser identifieras. Det behöver även säkerställas att utredande biståndshandläggare har rutiner för att upptäcka och utreda vid misstanke om assistansfusk för att kunskapen inte ska vara personberoende. Gruppchef ansvarar för att säkerställa att rutiner för detta lyfts in i kvalitetsledningssystemet.

Stärka kontrollen i samband med fakturagranskning och granskning av sjuklönekostnader genom att implementera en fördjupad kontroll av inskickade tidrapporter, samt säkerställa tillräckliga dokumenterade rutiner för detta.

I internkontrollplanen för 2024 kommer ett större fokus att läggas på fakturagranskning och fakturahantering. En översyn av befintliga rutiner och processer kommer att göras under året. En del av arbetet kommer att bestå av framtagande av rutiner där sådana saknas, implementering av redan befintliga rutiner och utbildningsinsatser till berörda medarbetare. Särskilt fokus kommer att vara på personlig assistans.

Säkerställa att det upprättas en rutin eller process för återkrav av assistansersättning.

En rutin för återkrav av assistansersättning finns redan idag. I rutinen ska det förtydligas när återkrav ska ske vid fusk och oegentligheter.

Säkerställa att risken för otillbörlig påverkan mot utredande handläggare och andra medarbetare inkluderas i rutinen för hot och våld.

Alla medarbetare har bjudits in till en utbildning i otillåten påverkan som genomförts under november 2023. Syftet är att öka kunskapen om hur man kan förebygga och hantera hot, våld, trakasserier och korruptionsrisk. Risken för otillbörlig påverkan mot handläggare behöver även läggas till i rutinen för hot och våld. Otillbörlig påverkan har även lyfts in som en risk i internkontrollplanen för 2024.

Ekonomiska konsekvenser

Förslaget till beslut om yttrande medför inga ekonomiska konsekvenser.

Konsekvenser för barn

Förslaget till beslut om yttrande medför inga konsekvenser för barn.

Handlingar i ärendet

Tjänsteskrivelse daterad den 25 november 2023

Bilaga 1. Revisionskrivelse A 2023-10-04 Granskning av interna kontroller kopplat till risken för fusk med assistansersättning

Bilaga 2. Rapport 9, 2023 Granskning av interna kontroller kopplat till risken för fusk med assistansersättning

Bilaga 3. Förslag till yttrande över revisionskrivelse och revisionsrapport 9, 2023

Karin Kollberg
Social- och äldredirektör
Stadsledningskontoret

Marie Sundberg
Kvalitetsutvecklare
Kvalitetsgrupp vård och omsorg